

क्षम्पाढकीय .....

मीमांसा बांगला देशातील अराजकाची

दक्षिण आशियातील भारताच्या शेजारी देशांमध्ये सध्या अस्थिरता, असंतोष आणि हिंसाचाराच्या घटना वाढताना दिसत आहेत. मध्यंतरी श्रीलंकेमध्ये उद्दवलेले अराजक जगाने पाहिले, य्यानवारमध्ये लष्कररशाहीचा रक्कपात सुरु आहे. नेपाळमध्ये राजकीय अस्थिरता कायम आहे. पाकिस्तान अंतर्गत प्रशंसनी धुमसत आहे. अशा स्थितीत बांगला देशसारखा छोटा देश शेख हसीना यांच्या नेतृत्वाखाली विकासाच्या पार्याचे चढत होता; परंतु पाकिस्तान, चीन आणि पश्चिमी शक्तीमुळे बांगला देशच्या असंतोषे ग्रहण लागले आहे.

बांगला देशात काहीती धुसफुसत आहे आणि सरकार उल्थवण्यासाठीचे, हिंसाचाराचे घडयंत्र आखले जात आहे, याबाबतचे संकेत गेल्या काही महिन्यांपासून मिळत होते. अखेरीस ही भीती खरी ठरती आहे. अलीकडच्या काही दिवसांत मोठ्या प्रमाणात झालेल्या हिंसक निर्दर्शनामुळे शेख हसीना यांचा पंतप्रधानपदाचा राजीनामा देऊन देश सोडावा लागला. गेल्या तीन आठवड्यांपासून सुरु असलेल्या आरक्षणविरोधी हिंसाचारात ३०० हून अधिक लोकांचा मृत्यू झाला असून, एक हजारहून अधिक लोक जखमी झाले आहेत. खरे तर अवघ्या ७ महिन्यांपूर्वी झालेल्या सार्वत्रिक निवडणुकांनंतर देशातील जनकोष्ठ हव्हलूळ वाढू लागला होता. उजव्या विचारसरणीच्या बांगला देश नॅशनलिस्ट पार्टी (बीएनपी) आणि इतर राजकीय पक्षांनी सार्वत्रिक निवडणुकांवर बहिकार टाकला होता. हसीना सलग चौथ्यादा सरेवा आल्या असल्यात ती निवडणुकीत गडबड झाल्याचा संदेश जनतेमध्ये पोहोचवण्यात विरोधी पक्षांना यश आले. इतकेच नव्हे, तर यामुळे असंतोषे ग्रहण करती नकारात्मक संदेश गेला म्हणूनच

या निवडणुकांचे निकाल जाहीर होऊन सत्ता स्थापन केल्यानंतर, गेल्या काही महिन्यांत हसीना यांनी सरकाराला आंतराशीरी यांच्या राजीनाम्यानंतर बांगला देशात अंतरिम सरकार स्थापन होणार असल्याचे तेथील लष्कराने म्हटले आहे; मात्र अद्यापही बांगला देशामध्ये हिंसाचार सुरुच आहे. हा हिंसाचार आटोक्यात कथी आणि कसा येतो, हे पाहणे अधिक महत्वाचे ठराण आहे.

१९७१ मध्ये बांगला देशाला पाकिस्तानच्या जुलमी राजवटीतून मुक्त करणार्थ स्वातंत्र्यसैनिकांच्या तिसर्यां पिढीच्या नातेवाइकांना उच्च सरकारी पदांमधील नोकार्यांमध्ये २० टक्के आरक्षण देण्याच्या विरोधात विद्यार्थ्यांनी आंदोलन केले. त्यांच्या अनेक पिढीच्यांनी आरक्षणाचा फायदा घेतला. परिणामी, बेरोजगारांना नोकार्या मिळत नसल्याचा त्यांचा युक्तिवाद होता; मात्र हसीना सरकार हे आंदोलन नीट हाताळूळ शकले नाही, असे दिसते. आंदोलकांना सामोरे जाण्यासाठी घेतलेल्या कठोर धोरणामुळे आंदोलन अधिकच विस्क बनले. याचा पुरेपूर फायदा विरोधी राजकीय पक्षांनी घेतला. तेथील सर्वोच्च न्यायालयाने आरक्षण ५ टक्क्यांवर आणले असले तरी सरकाराला हा संदेश जनतेपर्यंत नीट पोहोचवता आला नाही. त्यांतर विद्यार्थी नेतृत्वाच्या अटकेने हे आंदोलन अधिक चिघळले. मोठ्या संख्येन आंदोलक स्तूपावर उतरले.

हसीना यांनी आपण या आरक्षणासंदर्भात तोडगा काढू, असे म्हटले होते; पण विद्यार्थी संघटना त्यांचे ऐक्याच्या मनःस्थितीत नव्हत्या. हसीना सरकार विरोधात त्यांनी जोरदार आधारी उघडली. आक्रमक जमावाने मुकी चळवळीचे नेतृत्व करणेर वांबंधू शेख मुजीबुर रहमान यांचा पुतलाही फोडला, यावरून जनकोष्ठाची त्रिवता किती आहे, याचा अंदाज लावता येतो. बांगला देशात घडलेल्या प्रकारांनी २०२२ मध्ये श्रीलंकेतील अराजकाची आठवण करून दिली आहे. भारताचा शेजारी देश असण्यार्थी श्रीलंकेमध्ये राजपक्षे बंधूमाही अशाच प्रकरे लोककोष्ठामुळे बांगला देशात असांतता पसरवायची आहे.

सतेतू बाबेर पडण्यास आणि परदेशात पक्षू जाण्यास भाग पडले होते. अर्थात, दोन्ही देशांतील असंतोषाची कारणे वेगवेगळी आहेत, हेही लक्षात घ्यायला होवे. हसीना यांच्या राजीनाम्यानंतर बांगला देशात अंतरिम सरकार स्थापन होणार असल्याचे तेथील लष्कराने म्हटले आहे; मात्र अद्यापही बांगला देशामध्ये हिंसाचार सुरुच आहे. हा हिंसाचार आटोक्यात कथी आणि कसा येतो, हे पाहणे अधिक महत्वाचे ठराण आहे.

बांगला देशातील अस्थिरतेची स्थिती आणि हिंसाचाराचा वणवा भारतासाठी निश्चितच चिंतेची बाब आहे. या अशांततेचा मोठा परिणाम भारताच्या अंतर्गत सुक्षेप होणार आहे. हसीना यांच्या कार्यकालात भारत-बांगला देश संबंध खूप मुधारले होते. पंतप्रधान नंद्र मोदी आणि हसीना यांच्यातील व्यक्तिगत सलोखाही चांगला होता. त्यांच्या कार्यकालात भारत-बांगला देश यांच्यातील आर्थिक व व्यापारी संबंधानाही चालना मिळाली. तसेच बांगलादेशी युसुफोर्हीच्या प्रश्नावरही त्यांनी बयाच अशी नियत्रण मिळवले. त्यामुळेच बांगला देशातील पंतप्रधान पदाचा राजीनामा दिल्यानंतर हसीना भारतात पोहोचल्या. त्यांच्या देश सोडून जाण्याच्या भूमिकेनंतरही बांगला देशातील हिंसाचार थंबलेला नाहीये. अशा स्थितीत हसीना यांच्या जागी अन्य एखादे नेतृत्व उदयाला आल्यास, अवायी लीग त्यांना पंतप्रधान बनवू शकते.

सध्या बांगला देश लष्कराच्या ताब्बात आहे; मात्र तेथील हिंसाचारावर नियंत्रण ठेवण्यात लष्करालाही यश आलेले नाहीये. सध्या बांगला देशामध्ये सुमोरे दोन कोर्टीन्हून अधिक हिंदू आहेत. सध्याच्या परिस्थितीत या हिंदूा आणि त्यांच्या मालमत्ताना, घराना लक्ष्य केले जात आहे. आजवरचा इतिहास पाहिल्यास, अशा हिंसाचारात नेहमीच हिंदूा लक्ष्य केले जाते, त्यामुळे हे हिंदूी भारतात आश्रयाला येते शकतात. बांगला देशातील या सर्व अराजकामध्ये पाकिस्तानचा खूप मोठा हात आहे. अवशेषत पाकिस्तानचा खूप मोठा हात आहे. यावेत यांची प्रभाविक बजावली आहे. यावेत यांची नियंत्रणात असांतता पसरवायची आहे.

सध्या बांगला देश लष्कराच्या ताब्बात आहे; मात्र तेथील हिंसाचारावर नियंत्रण ठेवण्यात लष्करालाही यश आलेले नाहीये. सध्या बांगला देशामध्ये सुमोरे दोन कोर्टीन्हून अधिक हिंदू आहेत. सध्याच्या परिस्थितीत या हिंदूा आणि त्यांच्या मालमत्ताना, घराना लक्ष्य केले जात आहे. आजवरचा इतिहास पाहिल्यास, अशा हिंसाचारात नेहमीच हिंदूा लक्ष्य केले जाते, त्यामुळे हे हिंदूी भारतात आश्रयाला येते शकतात. बांगला देशातील या सर्व अराजकामध्ये पाकिस्तानचा खूप मोठा हात आहे. अवशेषत पाकिस्तानचा खूप मोठा हात आहे. यावेत यांची प्रभाविक बजावली आहे. यावेत यांची नियंत्रणात असांतता पसरवायची आहे.

सध्या बांगला देश लष्कराच्या ताब्बात आहे; मात्र तेथील हिंसाचारावर नियंत्रण ठेवण्यात लष्करालाही यश आलेले नाहीये. सध्या बांगला देशामध्ये सुमोरे दोन कोर्टीन्हून अधिक हिंदू आहेत. सध्याच्या परिस्थितीत या हिंदूा आणि त्यांच्या मालमत्ताना, घराना लक्ष्य केले जात आहे. आजवरचा इतिहास पाहिल्यास, अशा हिंसाचारात नेहमीच हिंदूा लक्ष्य केले जाते, त्यामुळे हे हिंदूी भारतात आश्रयाला येते शकतात. बांगला देशातील या सर्व अराजकामध्ये पाकिस्तानचा खूप मोठा हात आहे. अवशेषत पाकिस्तानचा खूप मोठा हात आहे. यावेत यांची प्रभाविक बजावली आहे. यावेत यांची नियंत्रणात असांतता पसरवायची आहे.

सध्या बांगला देश लष्कराच्या ताब्बात आहे; मात्र तेथील हिंसाचारावर नियंत्रण ठेवण्यात लष्करालाही यश आलेले नाहीये. सध्या बांगला देशामध्ये सुमोरे दोन कोर्टीन्हून अधिक हिंदू आहेत. सध्याच्या परिस्थितीत या हिंदूा आणि त्यांच्या मालमत्ताना, घराना लक्ष्य केले जात आहे. आजवरचा इतिहास पाहिल्यास, अशा हिंसाचारात नेहमीच हिंदूा लक्ष्य केले जाते, त्यामुळे हे हिंदूी भारतात आश्रयाला येते शकतात. बांगला देशातील या सर्व अराजकामध्ये पाकिस्तानचा खूप मोठा हात आहे. अवशेषत पाकिस्तानचा खूप मोठा हात आहे. यावेत यांची प्रभाविक बजावली आहे. यावेत यांची नियंत्रणात असांतता पसरवायची आहे.

सध्या बांगला देश लष्कराच्या ताब्बात आहे; मात्र तेथील हिंसाचारावर नियंत्रण ठेवण्यात लष्करालाही यश आलेले नाहीये. सध्या बांगला देशामध्ये सुमोरे दोन कोर्टीन्हून अधिक हिंदू आहेत. सध्याच्या परिस्थितीत या हिंदूा आणि त्यांच्या मालमत्ताना, घराना लक्ष्य केले जात आहे. आजवरचा इतिहास पाहिल्यास, अशा हिंसाचारात नेहमीच हिंदूा लक्ष्य केले जाते, त्यामुळे हे हिंदूी भारतात आश्रयाला येते शकतात. बांगला देशातील या सर्व अराजकामध्ये पाकिस्तानचा खूप मोठा हात आहे. अवशेषत पाकिस्तानचा खूप मोठा हात आहे. यावेत यांची प्रभाविक बजावली आहे. यावेत यांची नियंत्रणात असांतता पसरवायची आहे.

सध्या बांगला देश लष्कराच्या ताब्बात आहे; मात्र तेथील हिंसाचारावर नियंत्रण ठेवण्यात लष्करालाही यश आलेले नाहीये. सध्या बांगला देशामध्ये सुमोरे दोन कोर्टीन्हून अधिक हिंदू आहेत. सध्याच्या परिस्थितीत या हिंदूा आणि त्यांच्या मालमत्ताना, घराना लक्ष्य केले जात आहे. आजवरचा इतिहास पाहिल्यास, अशा हिंसाचारात नेहमीच हिंदूा लक्ष्य केले जाते, त्यामुळे हे हिंदूी भारतात आश्रयाला येते शकतात. बांगला देशातील या सर्व अराजकामध्ये पाकिस्तानचा खूप मोठा हात आहे. अवशेषत पाकिस्तानचा खूप मोठा हात आहे. यावेत यांची प्रभाविक बजावली आहे. यावेत यांची नियंत्रणात असांतता पसरवायची आहे.

पीक विम्बाची भरपाई लवकर मिळत नसल्याने अनेक शेतकऱ्यांची विम्बाला पाठ : २५ टक्के क्षेत्र विमा संरक्षण शिवाय

विदर्भ प्रजासत्ताक
दि. ८ अमरावती

पंतप्रधान पीकविमा योजनेला अमरावती विभागात गेल्या वर्षीच्या तुलनेत यंदा कमी प्रतिसाद मिळाला आहे. एक रुपयात विमा ही सुविधा उपलब्ध असतानाही अनेक शेतकऱ्यांनी विमा योजनेकडे पाठ फिरवल्याने आश्वर्य व्यक्त केले जात आहे. विभागातील पेरणी क्षेत्रापैकी ७५ टक्के क्षेत्र अंतिम मुदतीपर्यंत विमा संरक्षित होऊ शकले आहे.

महाराष्ट्र सरकारने २०२३ मध्ये पंतप्रधान पीकविमा योजनेत मोठा बदल करण्याचा निर्णय घेतला. गेल्या वर्षीपासून सर्वसमावेशक पीक विमा योजना राज्यात राबविण्यात येत आहे. त्यानुसार, शेतकऱ्यांना केवळ १ रुपयात पीकविम्बासाठी अर्ज करता येतो. तरीही पीकविमा योजनेतील शेतकऱ्यांचा घटता सहभाग चिंतेचा विषय बनला आहे. ३१ जुलै ही या योजनेतून सहभागाची अंतिम मुदत होती. खरीप हंगाम २०२४ मध्ये विभागात सरासरी पेरणी क्षेत्र ३१ लाख ८८ हजार ८७२ हेक्टर असून प्रत्यक्ष ३० लाख ७३ हजार ५२९ हेक्टरमध्ये पेरणी झाली आहे. पेरणीचे प्रमाण सरासरी १७ टक्के आहे. या तुलनेत पीकविमा योजनेत सहभागी शेतकऱ्यांची संख्या व क्षेत्र कमी आहे. विभागातील १३ लाख ४७ हजार

१९५ शेतकऱ्यांनी पीकविमा काढला आहे. २३ लाख ५३ हजार ४८० हेक्टर क्षेत्राला विमा कवच मिळाले आहे. एकूण पेरणी क्षेत्राच्या तुलनेत ७५ टक्के क्षेत्र अंतिम मुदतीपर्यंत विमा संरक्षित होऊ शकले आहे.

पंतप्रधान पीकविमा योजनेत मोठा बदल करण्याचा निर्णय घेतला. गेल्या वर्षीपासून सर्वसमावेशक पीक विमा योजना राज्यात राबविण्यात येत आहे. त्यानुसार, शेतकऱ्यांना केवळ १ रुपयात पीकविम्बासाठी अर्ज करता येतो. तरीही पीकविमा योजनेतील शेतकऱ्यांचा घटता सहभाग चिंतेचा विषय बनला आहे. ३१ जुलै ही या योजनेतून सहभागाची अंतिम मुदत होती. खरीप हंगाम २०२४ मध्ये विभागात सरासरी पेरणी क्षेत्र ३१ लाख ८८ हजार ८७२ हेक्टर असून प्रत्यक्ष ३० लाख ७३ हजार ५२९ हेक्टरमध्ये पेरणी झाली आहे. पेरणीचे प्रमाण सरासरी १७ टक्के आहे. या तुलनेत पीकविमा योजनेत सहभागी शेतकऱ्यांची संख्या व क्षेत्र कमी आहे. विभागातील १३ लाख ४७ हजार

पाणीसाठे हटवा... भंगार फेकून द्या; मग ना हिवताप ना डेंग्यूची भीती एक दिवस कोरडा पाळा; साथीच्या आजारांपासून दूर राहा

विदर्भ प्रजासत्ताक

दि. ८ अमरावती

पावसाळ्यात हिवताप, डेंग्यू, मेंदूज्जरसारखे आजार साथीच्या स्वरूपात वाढण्याचा धोका असतो. त्यामुळे हिवताप प्रतिबंधासाठी नागरिकांनी दर आठवड्यातून एक दिवस कोरडा पाळण्याचे आवाहन आरोग्य विभागाने केले आहे. हिवताप, डेंग्यू, मेंदूज्जरसारखे कीटक ज्यांनी आजाराबाबत प्रतिबंधक अभियानाची अंमलबजावणी केली तर

असतो. यापाई पूर्ण महिनाभर कीटक ज्यांनी आजाराबाबत प्रतिबंधक अभियानाची अंमलबजावणी केली तर

नागरिकांनी नेमकी काय काळजी घ्यावी

घराशेजारील पाणीसाठे रिकामे करा, भंगार साहित्यांची लवकरात लवकर विल्हेवाट लावा, कूलरमधील पाणी सतत रिकामे करा, पिण्याचे पाणी झाकून ठेवणे, खिडक्याना सुरक्षा जाळी बसविणे, पडकी विहीर, हैदात गणी मासे सोडा.

तरच होते डासांचा प्रादुर्भाव रोखण्यास मदत

तालुक्यात दोन दिवस वगळता सलग पंधरा दिवसांपासून पाऊस सुरु आहे. अधिक प्रमाणात पाऊस झाल्याने धान पिकांवर कीडे रोगाची शक्यता बळावली आहे. त्यामुळे शेतकऱ्यांच्या चितेत भर पडली असून, आता पाऊस पुसेस झाल्याचे सांगत आहेत. या अभियानांतर्गत आठवड्यातून एक दिवस कोरडा पाणी पाण्याचे साठे रिकामे करणे, ही भांडी घासून पुसून कोरडी केली जातात. घारातील सर्व पाणीसाठा कपड्याने झाकून ठेवला जातो. यामुळे डासांचा प्रादुर्भाव रोखण्यास मदत होते, असे जिल्हा आरोग्य अधिकाऱ्यांनी सांगितले.

काटदार कंपनीच्या प्रतिनीधीला आ. बचू कडू ने लगावली कानशिलात

विदर्भ प्रजासत्ताक

दि. ८ संभाजी नगर

दिव्यांग वित्त महामंडळाकडुन मागील महिन्यात झालेल्या ई रिक्षा अतिशय निकृष्ट दर्जाचे वाटप करण्यात आले आहे. या ई रिक्षाच्या अपघात व नियंत्रण गेल्याच्या तसेच बैटरी तक्रारी आल्या. याकीता अधिकारी व कंत्राटदार दिव्यांग वित्त महामंडळाचे कंपनीस संभाजीनगर येथे

लाभार्थी सक्षम रिक्षाची चाचणी घेण्यात आली. या वेळी कंपनी चे काही प्रतिनिधी या वेळी त्या ठिकाणी आले असता समाधानकारक उत्तरे देऊ शकले नाहीत परिणामी बचू कडू यांचा पारा चांगलाच गरम झाला असता प्रतिनिधी च्या कानशिलात लगावली.

१२ व १३ ऑगस्ट दोन दिवस नागपूरकरांसाठी रानभाज्यांची पर्वणी

विदर्भ प्रजासत्ताक

दि. ८ नागपूर

जिल्हातील जैवविधाता व गरजभाज्या याचे आकर्षण निसर्गाशी जवळीकीता साधणार्या प्रत्येक व्यक्तीच्या मनामध्ये असते. गरजभाज्या या केवळ आहार आणि चवीची निगडीत नसून अनेक औषधी गुणतत्वे त्यामध्ये दडलेली असते. नागपूरमध्ये नागरिकांना रानमेवा उपलब्ध व्यावाय विद्युतच्या सेवनाला आपण अधिक महत्व देतो. सिमेंटच्या

जंगलात आता मोकळी जागा नावालाच उरली आहे. शहरी नागरिकांना गरजभाज्या उपलब्ध होणे तसेच दुरापत. पण सरकार आता सर्वच गोरीपासून घेणे लक्ष घालू लागले आहे. गरजभाज्यांची शहरी नागरिकांना उपलब्धता व्यावाय केली जात असत्याची माहिती 'आत्मा'च्या प्रकल्प संचालिका डॉ. अर्चना कडू दिली.

नागपूर शहरालगतच्या गावखेड्यात शेतात उगवण्याची प्रिकारी भरपाई लवकर मिळत नसल्याने अनेक

ज्ञानेश्वरी समूपदेशन केंद्राकडून विविध रौपांचे वाटप

विदर्भ प्रजासत्ताक दि. ८ अमरावती

वृक्षसंरक्षण आणि संगोपनाचा विषय पुढे ठेवून ज्ञानेश्वरी शिक्षण संथेद्वारा. संचालित ज्ञानेश्वरी समूपदेशन केंद्राच्या वर्तीने आयोवाईट कार्यालयात विविध प्रजातीच्या रोपांचे वाटप करण्यात आले. क. १०० क. म. १०० व्या अर्थात आला. शारदा अभ्यार वर्षां गावडे यांच्या विषयात आयोवाईट कार्यालयात आले. तर एका गोवंशाचा मृत्यू झाला.

गोवंशाचा विषयात आला. शारदा अभ्यार वर्षां गावडे यांच्या विषयात आयोवाईट कार्यालयात आले. तर एका गोवंशाचा मृत्यू झाला.

कतलीसाठी जात असलेल्या १३ गोवंशांना जीवनदान शेदूरजनाघाट पोलिसांची कारवाई

विदर्भ प्रजासत्ताक

दि. ८.८.घाट

कतलीसाठी गोवंशांना घेऊन जात असलेले वाहन शेदूरजनाघाट पोलिसांनी पकडले. या कारवाईत १३ गोवंशांची सुटका करून त्यांना जीवनदान देयात आले. तर एका गोवंशाचा मृत्यू झाला.

गोवंशाचा विषयात आला. शारदा अभ्यार वर्षां गावडे यांच्या विषयात आयोवाईट कार्यालयात आले. तर एका गोवंशाचा मृत्यू झाला.

कतलीसाठी गोवंशांना घेऊन येथील चालकाने न थांबता वाहन माघारी फिरविले. पोलिसांनी वाहनाचा पाठलाग केला. त्यावर चालकाने वाहनसोडून पळ काढला. पोलिसांनी वाहनाची पाहणी केल्यावर त्यात १४ गोवंश उपसर्पणक शेगोकार, कुंदं दुर्घटक, संदीप यांचा मृत्यू झाला.

कतलीसाठी गोवंशांना घेऊन येथील चालकाने न थांबता वाहन माघारी फिरविले. पोलिसांनी वाहनाचा पाठलाग केला. त्यावर चालकाने वाहनसोडून पळ काढला. पोलिसांनी वाहनाची पाहणी केल्यावर त्यात १४ गोवंश उपसर्पणक शेगोकार, कुंदं दुर्घटक, संदीप यांचा मृत्यू झाला.

कतलीसाठी गोवंशांना घेऊन येथील चालकाने न थांबता वाहन माघारी फिरविले. पोलिसांनी वाहनाचा पाठलाग केला. त्यावर चालकाने वाहनसोडून पळ काढला. पोलिसांनी वाहनाची पाहणी केल्यावर त्यात १४ गोवंश उपसर्पणक शेगोकार, कुंदं दुर्घटक, संदीप यांचा मृत्यू झाला.

कतलीसाठी गोवंशांना घेऊन येथील चालकाने न थांबता वाहन माघारी फिरविले. पोलिसांनी वाहनाचा पाठलाग केला. त्यावर चालकाने वाहनसोडून पळ काढला. पोलिसांनी वाहनाची पाहणी केल्यावर त्यात १४

